

Fylkesmennene

Saksbehandlingsveileder- Fylkesmannens saksbehandling etter opplæringsloven § 9 A-6

1. Innledning

Elever og foreldre kan melde saker til fylkesmannen hvis eleven ikke har et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven (oppl.) §§ 9 A-4 og 9 A-5. Dette gjelder både for grunnskolen og den videregående skolen. Det gjelder offentlige skoler, frittstående skoler og skoler godkjent etter oppl. § 2-12. I denne saksbehandlingsveilederen gir vi noen føringer for hvordan vi mener fylkesmannen skal behandle saker etter oppl. § 9 A-6. Hensikten er å sikre at praksis blir mest mulig lik og korrekt. Formålet med nytt kapittel 9 A er blant annet at systemet skal være mer barnevennlig, mer effektivt, raskere, enklere og tryggere.

Utdanningsdirektoratet understreker at fylkesmennene må utøve skjønn i den enkelte sak. Veilederen er utformet på bakgrunn av opplæringsloven og forvaltningsloven. Er dere usikre på hvordan veilederen bør forstås, så må dere støtte dere til disse lovene og rundskriv Udir-3-2017 Skolemiljø.

2. Fylkesmannens virkemidler i saker etter kapittel 9 A

Fylkesmannen har fire hovedoppgaver når det gjelder opplæringsloven kap. 9 A; veiledning, tilsyn, å være førsteinstans for meldinger om psykososialt skolemiljø og å være klageinstans for vedtak om fysisk skolemiljø og bortvisningsvedtak i grunnskolen. Det er nær sammenheng mellom disse oppgavene. Dere må derfor være bevisste på å skille klart mellom når dere er førsteinstans, er klageinstans, gir veiledning og er tilsynsmyndighet.

Fylkesmannens veiledningsplikt

Fylkesmannen har en alminnelig veiledningsplikt ifølge oppl. § 14-2 og forvaltningsloven (fvl.) § 11. Det betyr at dere har en veiledningsplikt overfor elever, foreldre, skoler, skoleeiere og andre.

Fylkesmannen som tilsynsmyndighet

Fylkesmannen fører tilsyn med skoleeier og den enkelte skole etter oppl. § 14-1 og kommuneloven kap. 10 A. Dersom dere oppdager forhold som er i strid med opplæringsloven, kan dere gi pålegg om å rette forholdene. Dersom dere oppdager forhold ved en friskole må dette meldes til Utdanningsdirektoratet som tilsynsmyndighet for friskolene.

Fylkesmannen som klageinstans

Fylkesmannen er klageinstans for enkeltvedtak om fysiske miljøforhold etter oppl. § 9 A-7 og enkeltvedtak om bortvisning i grunnskolen etter oppl. § 9 A-11. Dette følger av oppl. § 15-2.

Fylkesmannen som førsteinstans

Postadresse: Postboks 9359 Grønland, 0135 OSLO	Telefon: +47 23 30 12 00	E-post: post@utdanningsdirektoratet.no	Bankgiro: 7694 05 10879
Besøksadresser: Schweigaards gate 15 B, Oslo	Telefaks: +47 23 30 12 99	Internett: www.utdanningsdirektoratet.no	IBAN: NO8876940510879
Britveien 4, Molde		Org.nr.: NO 970 018 131	BIC/SWIFT DNBANOKK
Parkgata 36, Hamar			

Fylkesmannen er førsteinstans for meldinger om psykososialt skolemiljø, jf. oppl. § 9 A-6, og denne instruksen er knyttet til den oppgaven.

3. Meldinger til fylkesmannen om elevens psykososiale miljø

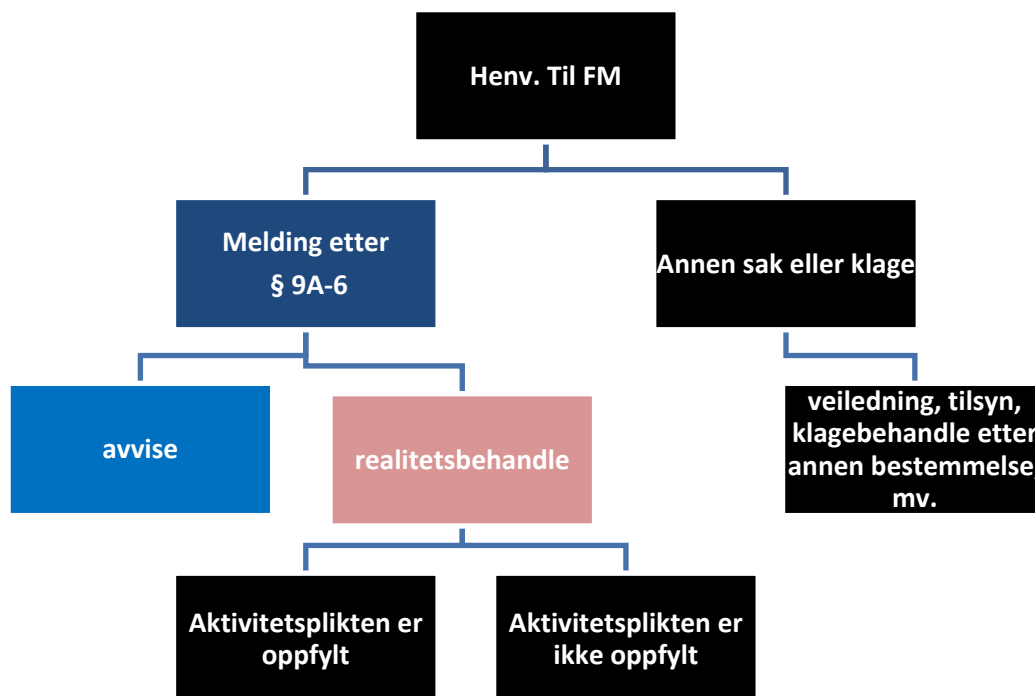
Det er ingen krav til hvordan noen melder en sak til fylkesmannen. For informasjon om hvem som kan melde en sak om at en elev ikke har det trygt og godt på skolen, se Udir-3-2017 punkt 7.3.

Hvis meldingen også handler om forhold som reguleres av andre bestemmelser enn kap. 9 A, må alle forhold tas tak i. Det kan for eksempel innebære å sende den delen av saken som gjelder spesialundervisning til skolen som førsteinstans og at dere selv behandler den delen av saken som er en melding etter oppl. § 9 A-6.

4. Behandling av meldinger om skolemiljøet

Når dere behandler meldinger etter oppl. § 9 A-6, skal dere vurdere om skolen har oppfylt aktivitetsplikten etter oppl. §§ 9 A-4 og 9 A-5. Fylkesmannens saksbehandling skal følge forvaltningslovens regler og ulovfestede forvaltningsrettslige prinsipper om forsvarlig saksbehandling.

Fylkesmannens saksbehandling kan forenklet sammenfattes i følgende modell:

5. Avvise saken

Dersom henvendelsen er en melding om at en elev ikke har det trygt og godt på skolen, må dere først ta stilling til om det foreligger avvisningsgrunner. Disse er:

- Saken er meldt av noen som ikke kan melde den
- Saken er ikke tatt opp med rektor.
- Det har ikke gått en uke, med mindre særlige grunner gjør dette urimelig. Unntaket «særlige grunner» gjelder kun dette vilkåret

- Saken gjelder en annen skole enn der eleven går nå Les mer om dette i Udir-3-2017 punkt 7.3 – 7.5.

En melding etter oppl. § 9 A-6 må knytte seg til en bestemt elev. En generell melding om at skolemiljøet på en skole eller i en klasse er dårlig, er ikke en melding etter oppl. § 9 A-6. Dere må da vurdere hvilke virkemidler dere bør ta i bruk, f.eks. veiledning eller tilsyn.

5.1 Saken ble tatt opp med rektor for under én uke siden

Hvis det kommer frem at saken er tatt opp med rektor for under én uke siden, må dere først vurdere om det foreligger en særlig grunn. Dersom det foreligger særlig grunn, skal dere ta saken til behandling. Dersom det ikke foreligger særlig grunn bør dere ikke avvise saken, men la saken ligge til det har gått én uke. Når det har gått én uke, bør dere kontakte eleven/foreldrene og finne ut om de fremdeles ønsker at fylkesmannen skal behandle saken. Dersom eleven/foreldrene ikke ønsker å opprettholde meldingen, bør saken avsluttes med et brev. Å avvise saken i slike tilfeller, kan virke mot sin hensikt, ettersom ordningen er ment å være enklere, raskere og mer brukervennlig.

5.2 Saken har ikke aktualitet fordi det er et fremtidig forhold

Det er ikke mulig å melde en sak som handler om fremtidige forhold, for eksempel når et barn ikke har begynt på skolen eller en elev ikke har begynt på den aktuelle skolen, og foreldrene er engstelige for at eleven ikke vil få et trygt og godt skolemiljø. Fylkesmannen skal avvise slike saker. Fylkesmannen bør også veilede om at elev/foreldre kan kontakte skolen, slik at skolen kan tilrettelegge for at elevens rett til et godt psykososialt miljø ivaretas når eleven begynner på skolen. Skolens plikt til å følge med vil da være skjerpet, se punkt 6.4.1 i Udir-3-2017.

5.3 Avvisningsvedtaket

Et avvisningsvedtak er et enkeltvedtak, jf. fvl. § 2 tredje ledd. Når dere avviser en sak, skal dere ikke vurdere realiteten i den. Dere er førstinstans for avvisningsvedtaket. Utdanningsdirektoratet er klageinstans på fylkesmannens avvisningsvedtak. Dette må dere opplyse om.

6. Realitetsbehandling – er aktivitetsplikten oppfylt?

6.1 Sakens opplysning

Fylkesmannen har et selvstendig ansvar for at saken er så godt opplyst som mulig før enkeltvedtak fattes, jf. fvl. § 17. Skolen og skoleeier skal sende over alle de opplysningene fylkesmannen mener at de trenger for å utrede saken slik at dere kan ta stilling til om aktivitetsplikten er oppfylt, jf. oppl. § 9 A-6 tredje ledd første punktum. Se Udir-3-2017 punkt 7.7, blant annet om at de som har taushetsplikt etter helsepersonelloven ikke kan gi ut opplysninger uten samtykke fra den opplysningene gjelder. Hvis eleven er over 16 år, er det som hovedregel eleven selv som skal samtykke, jf. helsepersonelloven § 22 og pasient- og brukerrettighetsloven § 4-3.

De involverte kan ha ulikt syn på hva som har skjedd. Dere må sørge for at involverte elever har fått mulighet til å gi uttrykk for sitt syn, jf. oppl. § 9 A-6 tredje ledd.

Fylkesmannen må vurdere om elevens oppfatning og mening kommer tilstrekkelig fram i saksdokumentene, eller om fylkesmannen selv skal høre elevene. Når saksforholdet tilsier det bør fylkesmannen være i direkte kontakt med elevene, ikke bare foreldre eller andre voksne som representerer dem, jf. Prop. 57 L (2016-2017) s. 45. Det er ikke nødvendig å innhente samtykke fra elevens foreldre for å høre eleven, ettersom barnet har en selvstendig rett til å bli hørt.

Eleven har ikke plikt til å uttale seg, men skal få muligheten. Eleven kan, i tillegg til å belyse saken ved å få frem sitt syn, også ha gode forslag til egnede tiltak i saken.

Eleven kan velge å la seg høre gjennom foreldrene eller andre, uttale seg skriftlig, muntlig eller begge deler. Hvis eleven vil uttale seg mens saken er hos dere, må dere selv høre eleven eller sørge for at en objektiv person hører eleven. Med objektiv person mener vi en som ikke er i interessekonflikt med eleven, men det kan gjerne være en eleven kjenner og har tillit til. Eleven må også få uttale seg om hvem han eller hun ønsker å snakke med. Eleven kan velge å la seg høre av f.eks. sosiallærere, kontaktlærere eller en annen som eleven har tillit til. Se oppl. § 9 A-6 og Veiledning til bruk av barnekonvensjonen i saksbehandlingen.

Dere må be skolen/skoleeieren om å opplyse om eksterne som ev. har vært trukket inn tidligere, dersom det ikke fremgår av sakens dokumenter. Helsesøster, psykolog, lege, BUP, PP-tjenesten, beredskapsteam, mobbeombud eller andre instanser kan bidra i vurderingen av hvilke tiltak som bør iverksettes. Før dere ev. utveksler opplysninger med andre instanser, må eleven/foreldrene samtykke.

Det kan være hensiktsmessig å gjennomføre møter for å opplyse saken.

Når dere mottar opplysninger muntlig, for eksempel i møte eller telefonsamtale, må dere skrive ned opplysningene, jf. fvl. § 11d andre ledd.

Hvis dere mottar nye opplysninger i saken, må dere sørge for at parten(e) i saken får forelagt disse opplysningene og anledning til å uttale seg om dem, jf. fvl. § 17 andre ledd. Dere bør sette korte frister for partenes kontradiksjon. Vi minner om at skoleeier/skolen ikke er part i saken. Dersom det er nødvendig for å få opplyst saken tilstrekkelig, må dere oversende kopi av en henvendelse som er sendt direkte fra eleven/foreldrene til fylkesmannen og be skolen om å uttale seg. I begge tilfeller må dere vurdere om dokumentene inneholder taushetsbelagte opplysninger og kan oversendes.

Hvis dere mener at skolen ikke har gjort det som med rimelighet kan forventes når det gjelder å ha undersøkt saken tilstrekkelig (undersøkelsesplikten er brutt), må dere be skolen/skoleeier om de opplysninger dere mener er nødvendige for å opplyse saken for dere, jf. oppl. § 9 A-6 tredje ledd første punktum og fvl. § 17. Dette kan dere for eksempel gjøre ved å be skolen om å gjøre undersøkelser, sosiogrammer, kartlegginger, observasjoner, mv. Av hensyn til saksbehandlingstid skal det settes frister for skolen, slik at dere får fattet vedtak så raskt som mulig. Dersom dere henvender dere direkte til skolen, skal skoleeier være informert om det for eksempel ved å være kopimottaker.

6.2 Rettslig vurdering

Dersom vilkårene for å behandle saken foreligger, skal dere realitetsbehandle saken. Dere må først ta stilling til hva som er sakens faktum og kort si hva dere legger til grunn. Det er ikke nødvendig å gjengi mye fra dokumenter som er kjent for eleven/foreldrene, da bør dere heller kort vise til disse dokumentene. Deretter skal dere ta stilling til om skolen har oppfylt aktivitetsplikten eller ikke. Elevens subjektive oppfatning skal legges til grunn, og er et premiss og ikke et vurderingstema.

Rettslig vurderingstema

For å konkludere med at aktivitetsplikten er oppfylt i den enkelte sak, må dere ha vurdert om alle delpliktene i aktivitetsplikten er oppfylt, jf. Udir-3-2017 pkt. 6 og 7.6. Dette innebærer en vurdering av hva skolen har gjort på ethvert tidspunkt i saken. Dersom det kun er én eller noen av delpliktene som er tema i meldingen, f.eks. tiltakene, kan dere begrense vurderingen til om denne eller disse delpliktene er oppfylt, hvis konklusjonen blir at aktivitetsplikten ikke er oppfylt. Formålet med dette er å sikre kortere saksbehandlingstid der det er fordelaktig, samtidig som en konklusjon om at aktivitetsplikten er oppfylt faktisk forutsetter at *alle* delpliktene er oppfylt.

Der kun én eller noen av delpliktene er tema i meldingen, kan det likevel være en fordel å behandle flere delplikter hvis dere ser at én eller flere øvrige delplikter klart ikke er oppfylt og dere ikke må innhente mer dokumentasjon for å kunne konstatere det.

Dere skal sørge for at involverte elever blir hørt. Elevenes beste skal være et grunnleggende hensyn i saksbehandlingen deres, jf. oppl. § 9 A-6 tredje ledd. Les mer om dette i Veiledning til bruk av barnekonvensjonen i saksbehandlingen.

Avgjørende for om en skole har oppfylt aktivitetsplikten etter oppl. § 9 A-4, er om skolen har gjennomført de aktivitetene som med rimelighet kan forventes i den konkrete saken. Hva som kan forventes av skolen på ethvert tidspunkt i saksforløpet, vurderes ut fra en faglig standard, jf. Prop. 57 L (2016-2017) s. 30 og Rt. 2012 s. 146.

Om plikten til å følge med

Se Udir-3-2017 pkt. 6.4.1.

Om plikten til å gripe inn

Se Udir-3-2017 pkt. 6.4.2.

Om varslingsplikten

Se Udir-3-2017 pkt. 6.4.3 og 6.5.

Om undersøkelsesplikten

Dersom skolen ikke har undersøkt saken tilstrekkelig, må det fremgå av vedtaket deres at undersøkelsesplikten er brutt. Se punkt 7.1.

Om tiltaksplikten

Dere må alltid forsikre dere om at tiltakene som skolen har satt inn i den enkelte sak, er innenfor rammene til opplæringsloven og annet regelverk.

Hvorvidt skolen har satt inn egnede tiltak, og dermed oppfylt aktivitetsplikten sin, må vurderes opp mot hva som med rimelighet kan forventes i den konkrete saken, jf. Prop. 57 L (2016-2017) s. 30 og Rt. 2012 s. 146. Den rettslige problemstillingen blir dermed om skole x har gjort det som med rimelighet kan forventes da den satte inn tiltakene, og om skole x burde ha iverksatt andre eller flere tiltak. Hvilke tiltak som med rimelighet kan forventes av den enkelte skole, må vurderes i lys av skolens plikt til å sette inn egnede tiltak etter oppl. § 9 A-4 fjerde ledd. Det er en høy terskel for å ha satt inn alle tiltak som med rimelighet kan forventes

Momenter som er sentrale i denne rimelighetsvurderingen er:

- Hvilke tiltak er til elevens beste? Her må det først *vurderes* hvilke tiltak som er til elevens beste, og dernest må det tas stilling til hensynets *vekt* i forhold til andre relevante hensyn i saken. Det er viktig at dette kan leses ut av begrunnelsen deres. Konkrete tiltak som er foreslått av den aktuelle eleven eller elevens foreldre, må vurderes. Det er viktig å se på hva eleven selv mener om tiltaket, jf. elevens rett til å bli hørt. Se Veiledning til bruk av barnekonvensjonen i saksbehandlingen. Hva som er elevens beste samsvarer imidlertid ikke nødvendigvis med hva eleven/foreldrene ønsker.
- Faglige og konkrete skønnsvurderinger, jf. Prop. 57 L (2016-2017) s. 26 og Udir-3-2017 pkt. 6.4.5. Dette innebærer vurderinger som baserer seg på kunnskap, prinsipper og verdier som er utviklet og anerkjent av kompetente fagmiljøer (en pedagogisk-faglig vurdering)
- Er det vurdert å sette inn tiltak mot den som skaper utrygghet? Rt. 2012 s. 146.
- Bør tiltakene være på skolenivå, gruppenivå og/eller individnivå?

Listen er ikke uttømmende.

På bakgrunn av rimelighetsvurderingen må dere komme til en konklusjon på om skole x har gjort det som med rimelighet kan forventes. Hvis skolen burde ha iverksatt andre eller flere tiltak, vil aktivitetsplikten være brutt.

Fylkesmannen skal legge til grunn faktum på vedtakstidspunktet i rimelighetsvurderingen. Dersom skolen har lagt til eller endret sine opprinnelige tiltak etter at saken er meldt til fylkesmannen, må disse opplysningene legges til grunn når fylkesmannen på vedtakstidspunktet skal vurdere om skolen har gjort det som med rimelighet kan forventes av dem. Her viser vi til Prop. 57 L (2016.2917) s. 27, hvor det er presisert at tiltaksplikten innebærer en plikt for skolen til å «å følge opp tiltakene, evaluere virkningen og eventuelt legge til eller endre tiltak dersom det er nødvendig».

6.3 Resultatet av fylkesmannens behandling

Aktivitetsplikten er oppfylt

Det vil kunne være tilfeller der fylkesmannen kommer til at aktivitetsplikten er oppfylt, selv om eleven ikke opplever å ha et trygt og godt skolemiljø, hvis skolen har gjort alt som med rimelighet kan forventes og skolens planer for videre tiltak er i samsvar med et godt faglig skjønn. Se mer i Udir-3-2017 punkt 7.9. For å komme til konklusjonen om at aktivitetsplikten er oppfylt, må dere ha vurdert alle delpliktene.

Aktivitetsplikten er ikke oppfylt

Hvis dere mener at skolen ikke har gjort det som med rimelighet kan forventes i den enkelte sak, skal dere komme til at aktivitetsplikten ikke er oppfylt. Med mindre alle delpliktene i aktivitetsplikten er oppfylt, er ikke aktivitetsplikten oppfylt.

I noen tilfeller vil aktivitetsplikten være oppfylt idet fylkesmannen fatter vedtak, for eksempel fordi skolen har rukket å utarbeide en aktivitetsplan med egnede tiltak mens fylkesmannen har hatt saken til behandling. Nye opplysninger i saken, før fylkesmannen fatter vedtak, skal alltid tas med i vurderingen. Dette kan føre til at aktivitetsplikten er brutt, fordi f.eks. varslingsplikten var brutt, selv om tiltaksplikten er oppfylt på tidspunktet dere fatter vedtak. Dere må få frem hvilke delplikter som er vurdert, og hvilke av disse som er oppfylt og hvilke som er brutt. Hvis tiltaksplikten var brutt da saken ble meldt til dere, men oppfylt da dere fattet vedtak, bør dette presiseres i vedtaket av hensyn til den som har meldt saken.

Dersom fylkesmannen kommer til at skolen ikke har oppfylt aktivitetsplikten, kan fylkesmannen enten stille krav til at skoleeier setter inn tiltak som sikrer eleven et trygt og godt skolemiljø, eller selv vedta hvilke tiltak som skal settes inn, se Udir-3-2017 punkt 7.10. Hvilken av løsningene fylkesmannen velger, må vurderes konkret og bero på sakens omstendigheter og graden av tiltro til skolen og skoleeier. Fylkesmannens tiltro til skoleeier kan f.eks. påvirkes av om saken har versert over kort eller lang tid og om tilliten mellom skolen og elev/foreldre er brutt. Formålet med de nye reglene og hensynet til elevenes beste vil være momenter når dere vurderer om dere selv setter inn tiltak eller om dere ber skolen gjøre det. Dere bør derfor være tilbakeholdne med å be skoleeier om å finne en løsning som sikrer eleven et trygt og godt skolemiljø fremfor selv å vedta hvilke tiltak som skal settes inn. Når dere utarbeider tiltak, kan dere bruke skolen og eleven/foreldrene mv. som ressurs.

Dere skal alltid sette en frist for oppfyllelsen av enkeltvedtaket. Fristen skal angis presist og ikke i form av «så snart som mulig» eller liknende.

Dere skal følge opp saken og bør derfor sette en frist for å gi tilbakemelding til fylkesmannen om at enkeltvedtaket er gjennomført. Dere bør be skolen/skoleeier om

dokumentasjon på at det er gjennomført. Dere bør også be skolen/skoleeier om å sende kopi av korrespondanse om dette til eleven/foreldrene. I et vedtak kan det være ulike frister, for eksempel kan det stå at tiltakene skal iverksettes umiddelbart, og med ulike frister for når de forskjellige tiltakene skal gjennomføres. Fylkesmannen bør avslutte saken med et brev til foreldrene/eleven med kopi til skoleeier og skolen når fristene som er satt er oppfylt og fylkesmannen anser saken avsluttet.

7. Utvalgte problemstillinger

7.1 Lovligheten av tiltak overfor medelever

Kunnskapsdepartementet har tatt stilling til lovligheten av å sette inn tiltak overfor andre elever i brev datert 26.04.2018. Brevet er sendt til alle embetene.

Det er hjemmel i oppl. § 8-1 fjerde ledd for tvunget skolebytte i grunnskolen. Det er ikke tilsvarende hjemmel for tvunget skolebytte i videregående skole. Se Kunnskapsdepartementets brev datert 28.02.2018. Brevet er sendt ut til alle embetene.

7.2 Sakens parter og tiltak overfor andre

Hvem som er part i saken reguleres av fvl. § 2 første ledd bokstav e. Eleven(e) enkeltvedtaket direkte gjelder og foreldrene som har del i foreldreansvaret er alltid part, og følger av at foreldre med foreldreansvar kan melde en sak. Skolen og skoleeier er ikke parter i saken.

Tiltakene som skal iverksettes, fastsettes i enkeltvedtaket som gjelder den eleven som har meldt saken, altså enkeltvedtaket etter oppl. § 9 A-6, jf. § 9 A-4. Også de tiltakene som er rettet mot den som skaper utrygghet (medeleven eller læreren), skal inn i dette enkeltvedtaket til eleven som har meldt saken. Andre opplysninger, slik som opplysninger om personlige forhold ved medeleven (eller læreren), skal ikke tas inn i enkeltvedtaket til eleven som har meldt sak. Eksempler på slike personlige forhold kan være diagnoser, at medeleven mottar spesialundervisning eller at medeleven følges opp av PP-tjenesten, BUP, barnevernet eller andre. (eller lærerens arbeidsrettslige forhold).

De elevene som tiltakene direkte gjelder, skal bli orientert om tiltakene som direkte gjelder dem, men det gir ikke nødvendigvis rett til innsyn i hele enkeltvedtaket/planen. Hvis tiltakene direkte gjelder én eller flere under 18 år, skal også foreldrene deres orienteres, på bakgrunn av foreldreansvaret. Når det skal gis ut informasjon må fylkesmannen imidlertid vurdere om helseopplysninger om barn mellom 16 og 18 år skal skjermes i medhold av pasient- og brukerrettighetsloven § 3-4.

Opplysninger om den som har meldt saken skal ikke inn i fylkesmannens eventuelle enkeltvedtak som gjelder medelev.

Retten til partsinnsyn er regulert i fvl. §§ 18 flg. Av disse bestemmelsene fremgår det blant annet at parten(e) har rett til innsyn i sakens dokumenter. Her er det viktig at dere er oppmerksomme på forvaltningslovens unntaksregler.

7.3 Tiltak vs. sanksjoner

Sanksjoner kan ikke hjemles i oppl. §§ 9 A-4 til 9 A-6. Sanksjoner må ha hjemmel i skolens ordensreglement. Dersom skolen reagerer i henhold til ordensreglementet overfor en elev som har skapt utrygghet for en annen elev, må reaksjonen følge saksbehandlingsreglene i ordensreglementet og oppl. §§ 9 A-10 og 9 A-11. Dersom en eller flere elever eller foreldre gir beskjed om at en eller flere elever ikke har det trygt og godt på skolen, kan imidlertid ikke skolen velge å håndtere saken etter ordensreglementet i stedet for etter oppl. § 9 A-4.

For å skille mellom sanksjoner som følge av brudd på ordensreglementet og tiltak etter oppl. § 9 A-4, jf. 9 A-6, må dere huske på at sanksjoner skal ha en oppdragende effekt og vil være en reaksjon på uønsket adferd. Tiltak har ikke til hensikt å være oppdragende eller straffende, men skal sikre en eller flere elevers rettigheter etter oppl. § 9 A-2. Sanksjoner kan likevel unntaksvis også tas inn som tiltak, f.eks. bortvisning.

8. Begrunnelse, adressat og informasjon om klageadgang

8.1 Krav til fylkesmannens begrunnelse

Forvaltningslovens krav til enkeltvedtak, jf. fvl. §§ 24-27, gjelder når fylkesmannen fatter enkeltvedtak. Det innebærer bl.a. at deres begrunnelse

- skal vise til de regler enkeltvedtaket bygger på, jf. fvl. § 25 første ledd
- skal nevne de faktiske forhold enkeltvedtaket bygger på, jf. fvl. § 25 annet ledd
- skal nevne de hovedhensyn som har vært avgjørende ved vurderingen av om aktivitetsplikten er oppfylt, jf. fvl. § 25 tredje ledd

I enkeltvedtaket må dere også synliggjøre at samtlige anførsler fra eleven/foreldrene er vurdert.

I begrunnelsen skal dere vise at dere har vurdert elevens beste, og synliggjøre hvilken vekt elevens beste har fått, se punkt 4.3 i Veiledning til bruk av barnekonvensjonen i saksbehandlingen.

8.2 Hvem skal enkeltvedtaket rette seg mot og hvem er adressat for enkeltvedtaket?

Partene skal underrettes om enkeltvedtaket, jf. fvl. § 27. Det innebærer at det er partene som skal være adressat for enkeltvedtaket. Hverken skoleeier eller skolen er part i saken.

Enkeltvedtaket vil som regel kreve aktivitet på skolenivå. Enkeltvedtaket skal rettes mot skoleeier, fordi skoleeier er ansvarlig for at enkeltvedtaket gjennomføres.

Skoleeier og skole skal alltid ha kopi av enkeltvedtaket. Vi anbefaler at dere lager et eget oversendelsesbrev til skoleeier med kopi til skolen der dere ber dem om å følge opp enkeltvedtaket.

8.3 Dere skal informere om klageadgang

Dere må opplyse om klageadgang, klagefrist mv., se fvl. § 27 tredje ledd. Dere må også opplyse om at Utdanningsdirektoratet er klageinstans, men at klagen skal sendes dere.

9. Klage til Utdanningsdirektoratet

En klage på deres enkeltvedtak skal være skriftlig. Det er utover dette ingen formkrav til elevens/foreldrenes klage. Det er for eksempel ikke avgjørende om ordet «klage» er nevnt i henvendelsen, så lenge det i realiteten er en klage.

Fylkesmannen skal foreta de undersøkelser klagen gir grunn til. Dere må vurdere saken på nytt før dere sender saken til oss, og skal da ta hensyn til ev. nye opplysninger i saken. Dere kan oppheve eller endre enkeltvedtaket til gunst for klager hvis dere mener begrunnelsen i klagen gir grunn til det, jf. fvl. § 33 andre ledd andre punktum. Hvis vilkårene for å behandle klagen ikke foreligger, skal dere avvise klagen, med mindre unntaket i fvl. § 31 kommer til anvendelse.

Dere må sende saken per post av hensyn til sensitive personopplysninger, med mindre dere har en sikker fremgangsmåte for å sende elektronisk.

Oversendelsesbrevet dere utarbeider når dere oversender saken til oss må sendes i kopi til klager.

Klagen skal i utgangspunktet være fremsatt innen klagefristen som er tre uker fra klageren mottok enkeltvedtaket, jf. fvl. § 29. Se for øvrig fvl. §§ 29 til 31 for mer informasjon om klagefrist og når klagen likevel kan tas til behandling.

Sakene dere sender over til oss, skal inneholde en liste over alle vedlegg, som inkluderer dato og avsender. Alle relevante vedlegg må legges ved i kronologisk rekkefølge.

10. Veiledning i klagesaker

Ofte vil det være nødvendig å veilede skolen/skoleeier om regelverket. Dersom dere mener det er behov for slik veiledning, er det trolig mest hensiktsmessig å gi denne veiledningen til skolen/skoleeier i et eget skriv, og ikke i samme brev som enkeltvedtaket til eleven/foreldrene. Dere bør vurdere om dette er informasjon som eleven/foreldrene bør få kopi av.